

ДІДЖИТИЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

Сохацький О.Ю.

PhD, викладач кафедри міжнародних економічних відносин,
Тернопільський національний економічний університет

Проникнення цифрових технологій у міжнародні відносини не обминуло і військової сфери. У глобальному інформаційному середовищі майже щодня з'являються повідомлення про нові технологічні досягнення у забезпеченні переваг при веденні війн цифрової епохи. Зокрема, крім створення інформаційної зброї, штучного інтелекту, роботів тощо, активно вивчається біофізична інформація для оцінки поведінки людини у екстремальних ситуаціях. Все вище зазначене є особливо важливим для міжнародних відносин загалом, та у військовій сфері зокрема.

За даними Міністерства оборони України за 2014-2019 рр. суттєво активізувалося міжнародне співробітництво з оборонними та військовими відомствами та парламентаріями США, Канади, Великої Британії, Португальської Республіки, Королівства Швеція, Фінляндської Республіки, Республіки Хорватія, Республіки Словенія, Республіки Польща, Королівства Бельгія, Литовської Республіки, Федеративної Республіки Німеччина, Італійської Республіки. На початок 2019 року 346 військовослужбовців Збройних Сил України задіяні у миротворчих місіях, виконуючи завдання у 8 міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у 6 країнах світу та районі Аб'ей [1].

Для України це надзвичайно важливий етап, оскільки реформування збройних сил вимагає використання інноваційних технологій, які активно застосовують у розвинутих країнах світу, зокрема і членах НАТО. В останні п'ять років (2012-2017 рр.) цифрової ери, що отримала назву Четвертої промислової революції, поле битви не обмежується традиційним протистоянням військових та техніки. Всі атрибути військової справи змінюються суттєво. Такі війни називають війнами шостого покоління або переважно неконтактними війнами у звичайному розумінні цього слова, з масованим використанням високоточної неядерної зброї, інформаційних методів протиборства з перетворенням на інтегроване поле бою землі, повітря, води, космосу.

В цілому варто зазначити, що використання результатів Індустрії 4.0 при розробці сучасних взірців озброєнь можна вважати базовою тенденцією світового розвитку. Саме завдяки інвестиціям у складові цієї

індустрії з'явилися такі нові види озброєнь, як лазерне високоточне, біологічне, електромагнітне, інформаційне, що докорінно змінює вигляд сучасних армій світу. Особливо варто наголосити на тому факті, що оборонні фундаментальні наукові дослідження в конкретній країні розглядаються не тільки для забезпечення військової переваги, але й технологічної переваги держави в цілому. Саме у цьому напрямку активізується міжнародне співробітництво.

Одним із сучасних трендів цифрової епохи є ведення мережево-центричних військових дій. Це використання абсолютно нових технологій, що мають значний вплив на тактику ведення бою. Приклад такої системи управління та ведення бою можна було спостерігати в Сирії, під час першого зіткнення США з Російською Федерацією у XXI столітті. Тоді загинуло приблизно 200 найманців із ПВК Вагнера. Командир групи спецпризначенців США завдяки сучасним технологіям знищив потужне угруповання, яке кількісно переважало американське. Саме таку тактика ведення військових дій відпрацьовують в Україні під час міжнародних навчань з країнами-членами НАТО.

Українська армія поступово вивчає і переймає ці сучасні методи ведення бою. В Україні лише починається розуміння невідповідності сьогоденного стану майбутнім завданням. Варто враховувати і той факт, що армія РФ також цікавиться новітніми технологіями і прискореними темпами намагається інтегрувати їх у практичну діяльність. У нас є непогані шанси, використовуючи досвід наших стратегічних партнерів з США і НАТО, отримати перевагу над ворогом в сегменті новітніх технологій для військової сфери.

Однак не лише у сфері діджиталізації власне військової справи потрібно активізувати міжнародне співробітництво. Найбільшу небезпеку для будь-якої країни, і України зокрема, становить інформаційна сфера, де відчувається суттєвий вплив держав-агресорів на дестабілізацію суспільства, зміну його пріоритетів.

Фінансовані такими державами тролі перетворюють на непридатні усі інформаційні канали у державі-жертві цієї агресії, діючи в інтересах своїх правителів через військові або розвідувальні органи. Цифрові армії впливають на результати виборів, переслідування опонентів, маніпулюють політикою в інших регіонах, досягаючи вражаючих несподіваних ефектів. Яскравими прикладами таких інформаційних несподіванок є Brexit, вибори Д. Трампа у 2016 р., голосування про Асоціацію України з ЄС у Нідерландах тощо.

Міжнародні відносини у глобальному інформаційному просторі мають сприяти виробленню єдиних підходів до захисту національних інтересів. Важливо у цьому контексті, виконуючи завдання щодо

збереження інформаційної стійкості, не допустити «цифрової диктатури» [2, 3]. До прикладу таку диктатуру намагаються запровадити у Росії, де набрав чинності закон про «суверенний Інтернет». Це дасть змогу владі контролювати електронні потоки інформації в режимі реального часу, обмежувати доступ до контенту, який влада вважає «небезпечним», а також ізолювати так звані «Рунет», щоб захиститися від іноземних кібератак. МВС та МО України особливу увагу варто зосередити на тому факті, що дія Рунету розповсюджується на український інформаційний простір.

На сучасному етапі інформаційні війни стали не лише новим явищем міжнародних відносин, але й інструментом міждержавного протиборства. Інформаційна війна спрямована на досягнення інформаційної переваги шляхом впливу на основні інформаційні процеси, системи та комп'ютерні мережі противника.

Для України в цьому контексті актуальним завданням є налагодження міжнародних контактів з державами-членами ЄС, США, Канадою у цифровому просторі з метою протидії зусиллям Росії щодо поширення неправдивої інформації, діяльності ботів, спрямованих на знищення сформованої після Другої світової війни системи міжнародних відносин [4].

Тільки широке багатостороннє співробітництво держав у сфері міжнародної інформаційної безпеки може гарантувати світові вирішення нових складних проблем цифрової епохи, зокрема і у військовій сфері. А вирішити ці завдання без широкого застосування діджиталізації в системі міжнародних відносин неможливо. Використання широкого інструментарію, що надає цифрове суспільство, обмін досвідом з міжнародними партнерами дозволить зберегти територіальну цілісність та національний суверенітет України в умовах гібридної війни з Росією.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства оборони України. URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spivrobotnicztvo/>.
2. Пищуліна О. Дві сторони цифрових технологій: «цифрова диктатура» або збереження стійкості // 2019. URL: <http://razumkov.org.ua/statti/dvi-storony-tsyfrovykh-tekhnologii-tsyfrova-dyktatura-abo-zberezhenia-stiikosti>.
3. Де Песта Р. Йде війна. Світова інформаційна. І ворогам свободи слова не дають // 2019. URL: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/90575/Ide_vijna_Svitova_informacijna_I_vorogam_svobody.
4. Haeni R.E. Information Warfare an introduction // URL: <http://www.trinity.edu/rjensen/infowar.pdf>.